

بیماری انسداد مزمن ریوی در افراد قلیانی؛ یک مطالعه جمعیتی شاهددار*

دکتر مهرزاد بحتوی^{۱*}، دکتر فاطمه نکویی^۲، دکتر نیلوفر معتمد^۳، دکتر فاطمه عزیزی^۴

^۱ استادیار بیماری‌های تنفسی، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی بوشهر

^۲ دانش‌آموخته پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی بوشهر

^۳ استادیار پزشکی اجتماعی دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی بوشهر

^۴ پزشک عمومی، ام پی اچ، پژوهشگر مرکز پژوهش‌های سلامت خلیج فارس، دانشگاه علوم پزشکی بوشهر

چکیده:

زمینه: براساس گزارش سازمان جهانی بهداشت، بیماری انسدادی مزمن ریه (Chronic Obstructive Pulmonary Disease) چهارمین علت مرگ در سراسر دنیا بوده که در حال افزایش است و در سال ۲۰۱۵ دחانیات مسئول ۱۰ درصد از کل مرگ‌ها می‌باشد. اکثر مطالعات کنونی در رابطه با بررسی اثرات مضر سیگار و ارتباط آن با بیماری‌ها از جمله COPD است، در صورتی که بسیاری از مردم در کشورهای در حال توسعه ازجمله کشورهای آسیایی از قلیان استفاده می‌کنند.

مواد و روش‌ها: تعداد ۲۴۵ نفر استفاده کننده از قلیان به مدت حداقل ۱۵ سال و ۲۴۵ نفر افراد غیر استفاده کننده که از نظر جنس و سن مشابه بودند به صورت تصادفی از ساکنین شهرستان‌های بوشهر و تنگستان استان بوشهر انتخاب شدند. جهت بررسی برگشت پذیری انسداد راه‌های هوایی در افراد مبتلا، از اسپری سالبوتامول استفاده گردید. اسپیرومتري با استفاده از دستگاه پرتابل در سه نوبت برای تمام افراد انجام شد.

یافته‌ها: شیوع COPD (اختلال عملکرد انسدادی) در قلیانی‌ها ۱۰/۲ درصد بود و هیچ یک از افراد غیرقلیانی به اختلال عملکرد انسدادی مبتلا نبودند ($p < ۰/۰۰۱$). ۶۶/۶ درصد از افراد مبتلا دارای انسداد شدید تا خیلی شدید بودند و فاکتورهای جنس (مرد)، سن، طول دوره مصرف قلیان، تعداد سرفه‌های مصرفی و شغل، ارتباط معناداری را با ابتلا به COPD نشان دادند. علائم بالینی تنگی نفس، سرفه، سرفه بیش از دو سال، خلط و مدت بیش از دو سال آن در افراد مبتلا به COPD بالاتر بودند ($p < ۰/۰۵$). افراد دارای مشاغل کشاورزی و بنایی ۲/۸۴ برابر سایر افراد (محدوده اطمینان ۷/۶۳-۱/۰۶) شانس ابتلا به COPD دارا بودند.

نتیجه‌گیری: بیماری انسدادی مزمن ریه در افراد قلیانی بسیار بالا بوده و از این رو قلیان را می‌بایست همانند سیگار عامل خطرزا برای ایجاد بیماری انسداد مزمن ریوی قلمداد نمود.

واژگان کلیدی: بیماری انسدادی مزمن ریه، قلیان، سیگار، اسپیرومتري، سرفه

دریافت مقاله: ۱۳۸۵/۸/۲ - پذیرش مقاله: ۱۳۸۵/۱۱/۱۱

* این پروژه از پروژه‌های مصوب مرکز پژوهش‌های سلامت خلیج فارس می‌باشد که در قالب پایان‌نامه دانشجویی مقطع دکترای حرفه‌ای انجام گردیده است.

Email: mbahtouee@gawab.com

**بوشهر، دانشگاه علوم پزشکی بوشهر، دانشکده پزشکی، ۰۷۷۱-۲۵۲۴۰۴۴